

Q. B. V. D. O. M.

6.

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
De

UNIONE
TRANSCENDEN-
TALI,

Quam,

DIVINA GRATIA CLEMENTER ANNUENTE,
Cum consensu & adprobatione
Ampliss. Facult. Philos.

In,

Regia Academia Aboënsi

SUB DIRECTIONE

Praclariss. VIRI

DN. ERICI FALANDRI

Lingv. Gr. & Hebr. Professoris peritiss.
Præceptoris & Fautoris multis sanè nomi-
nibus pl. honorandi.

Pro Destinato Magisterii Gradus

Candidè Philosophantium censuræ modestè
submittit

JOHANNES C. PROCHMAN

Ostro-Bothn.

In Auditorio Max. ad diem 15. Novemb.

Anni M, DC, LXXIX.

Excusa apud Viduam Hansf. A. T.

S.^a R.^e M.^{tis}

REGNIQUE SVECIÆ
SENATORI SUPREMO
ET
DROTZETO,

*CELSISSIMO PERILLUSTRISSIMO
HEROI AC DOMINO*

DN. PETRO BRASSE /
COMITI

IN

Wisingborg /
LIB. BARONI

IN

CAJANA,
DOMINO

DE

*Rydboholm / Lindholm / Brachelinna /
& Bogesund / &c.*

JUSTITIÆ DIRECTORI GENERALI
WESTMANNIÆ MONTANORUM
ET DALECARLIÆ
JUDICI PROVINCIALI

REGIÆq; ACADEMIÆ QUÆ AROÆ EST
CANCELLARIO MAGNIFICENTISS.
DOMINO ET PATRONO
GRATIOSISSIMO

Salutem & seros annos !

CELSISSIME COMES
DOMINE GRATIOSISSIME,

Vestra Celsitudinis oculos in
bonum Publicum strenuè intentos,
an aliquantisper in me convertere au-
deam, vehementer dubito. Res sane
digna accurata lance. At dum pronus
veneror, seu *Familia antiquitatem*, jam
dudum in illustri positam, seu *merita*
(grata mente nominanda) in Regnum
Sveo-Gothicum, in Remp. literariam,
in

in primis in illustrem hanc Finnonum
Academiam Aboënsē planè singula-
ria & penè inexpectata, mei immem-
or in hanc seu religionem seu subrusticit-
atem raptor: Indubiâ spe fretus, eandem
mibi contingere gratiam, quam alii sibi
contigisse, si non ex condigno depræ-
dicare sustinent, saltem tacitâ mente
admirantur. Quibus quidem officii
seu muneris dignitate minimè par, ac
animi subiectione haud impar cupio
haberi. Accipiat itaque *Vest. Celsit.*
gratioso vultu, hoc, quantumcunque
est, quod offero in summa simplicitate,
cum conjuncta debita humilitate, acci-
piat inquam & saltem non æstimet
devotionem clientis sui ex tantillo.
De cætero, Deus O M. *Vest. Celsit.* ca-
nos, seriis Regni negotiis incanescen-
tes, quam diutissime sustentet, ut cor-
dicitus voveat

Illust. Vest. Celsit.

humilimus Client

JOHANNES PROCHMAN.

PRÆFATIO.

Nota est lex, Artifici-
bus communis, scili-
cet neminem artis cu-
jusquam declarari
Magistrum, nisi pri-
us edito industrie aliquo specimine.
Sitantum obtinent a suis sectatoribus
artes alie, liberalibus etiam longè in-
feriores, quanto majori jure Musæ hoc
decus à suis cultoribus impetrabunt.
Hac de re, ut par erat, etiam Ego
solicitus potestate factâ ab illis quorum
intererat, introspexi in thesaurum
Philosophicum, ibi, inter reliquias
gemmarum Imaginis Divine, que il-
lic servantur, præ cæteris micabat qui-
dam unio, in quo efformandomihi val-
de placuit. Unio inquam est transcen-
dentalis, meo quidem judicio minime
indign in qua pro habitu temporis &
A insti-

instituti occuparer, tenuesq; ingenij
vires periclitarer. Hanc quippe rebar
materiam, accommodatam satis præ-
senti negotio. Nec dubitabam factu-
ram aliquando non parum in rem no-
stram; Utpote cujus egregia est vis in
solvendis adversariorum venenosus te-
lis, quibus findere satagunt salutife-
ram illam in Christo Unionem Perso-
nalem. Ut autem in antecessum quo-
dammodo innotescat ratio tractationis
nostræ, Sciagraphiam ejus dedisse pro-
derit, illa vero talis est: Membra
in univèrsum sunt quatuor, quorum:
Primum ὀνοματολογία: Secundum
περασκευη: Tertium πεγαμματολο-
για ipsam quoad Definitionem:
Quartum deniq; Divisionem, cum ap-
posita appendice Axiomatum extanti-
orum hinc resultantium, exhibebit.
Interim T. O. m. Deus qui solus nosti
in quem finem, hoc quicquid est, di-
rectum sit, adde successum pueriliter
auso. Tu vero L. B. prestolare quaeso,
hujus rei jacta dum fuerit alea. Ego
in hanc quam dixi, utinam feliciter!
descendam arenam.

Adsis

AD SIS O JESU!

MEMBRUM PRIMUM,

ὄνομαζολογίαν exhibens.

§. I.

Notabilis sanè est concatenatio Rerum, conceptuum & vocum ipsarum seu Nominum, quam facile dixerim manuductricem ad omnem omnino solidam cognitionem. Nam Res ceu fundamentum & basis, tales in se & sua natura sunt, quales illas esse intendebat in ipsa creatione perspicacia Divina, quales etiam postea esse constantè intuetur. Porrò si quidquam est, quod veniat nomine reliquiarum Imaginis Divinæ in homine, certè hoc illud est, scilicet facultas cognoscitiva, qua Intellectus concipit quidpiam, prout illud ipsum convenit cum Intellectu Divino, seu cognoscente tantum, seu pariter atq; insimul mensurante, qui conceptus est ejus rei adæquatus, cujus esse debebat ex rei natura & intentione concipientis, & hac ratione Res sunt mensura Conceptuum. Voces deniq;

quod attinet, illæ imponuntur rebus prout res repræsentatæ sunt intellectui per ideas & Species, adeoque sic vocum mensura sunt conceptus. Verum enimvero, cum in tanta rerum copia magna sit vocum paucitas, non raro novæ sunt excogitandæ (quod tamen temere non est faciendum) sæpius autem ex fontibus suis deducendæ, ex variis torsionibus vindicandæ & ex quibus non labyrinthis liberandæ. Istum naturæ ordinem si inversum dedero & a Signis externis, ad signa interna, ab his ad ipsum signatum, h. e. ab investigatione Nominis ad conceptum adæquatum ritè formandum, ab hoc ad altiore[m] ipsius Rei indaginem procedendo, methodum facilioris cognitionis sequutus fuero, non usq; adeo peccasse me in delicates Methodi æstimatores arbitror.

§. 2.

Utilis equidem, imo necessaria videtur inquisitio in quid Nominis (ut cum Zabarell. loquar) unde, sin quid sit rei distinctè, saltem confusè habituri. Hoc autem officio nostro commodissime fungemur, ratione habita o-

νοματολογίας, quæ hisce tribus potissimum absolvitur: ἑπομολογία, ὁμωνομία & Συνωνυμία. Ex his præmittitur ἑπομολογία, quo viam sternat ad significationem vocis, quam origo Nominis manifestat. Unio itaq; dicta ab uniendo quia heic junguntur plura ad unum aliquod constituendum. Estq; dicta hæc vox non ineptè in rem, seu sumseris *Activè* pro actu unientis, quatenus unio fit ratione efficientis, seu *Passivè* pro potentia passiva in actu recipiendi actionem unitivam constituta, seu denique *Relativè* pro unitorum mutua ad se invicem habitudine.

§. 3.

Quod verò ὁμωνυμίαν concernit, illa pro varia rerum unitarum inter se, & ad unionem perfectissimam, habitudine variat. Existimavimus tamen non incommode singulas acceptiones ex diffusis ambagibus in hoc compendium mitti posse. Quod nempe accipiat unio (α) *Latè*: quomodo etiam inter ea unionem quandam vel potius umbram & speciem unionis dicere

cere fas est, quæ quam longissimè a se
invicem distant, modo appareant ve-
stigia qualiscunq; demum respectus &
habitudinis ad aliud, saltem verbalis,
Notionalis, Habitualis vel alius ali-
cujus talis. Sed hæc impropria valde
(puta non tam sensu Philologico
quam Philosophico) & ab instituto no-
stro alienissima est vocis hujus usur-
patio. (β) *Strictius* quomodo qui-
dem aliqualis, imò vera & realis, u-
nitorum conjunctio & præsentia con-
cedenda, talis tamen, cujus terminus
non est unum per se, sed tantum per
Accidens, seu id fiat per concretio-
nem seu per Aggregationem, seu quã-
cumque demum confusionem. Est au-
tem unio hæc Accidentalibus magis vel
minus Intrinsicæ, quod notandum.
Verum nec hæc hujus est loci, cum ea-
dem sit unionis quæ essendi ratio (γ)
Denique *Strictissimè* & Propriè pro du-
arum diversæ essentiæ seu naturæ sub-
stantiarum, quarum utraque vel ad
minimum alterutra erit incompleta,
arctissima eaque communicativa con-
junctione. Hæc illa est acceptio quam
secta-

sectabamur, in hujus scrutinii campum paulò laxius lubet exspatiari.

§. 4.

Συνωνυμίαν denique quod attinet, de ea vaide ut solliciti simus non est è re, cum difficultatibus non sit exposita, ne videamur nodum in scirpo quærere. Ni modo forte quis *Unionem & Unitionem* pro Synonymis voluerit habere, cum tamen *illa* sit status conjunctionis, *hæc* actus cunjugens. *Il-la* est permanens, *hæc* transiens. Hæc pauca hæc in parte dicta sunt.

MEMB. SECUNDUM.

Παρασκευὴν seu præparationem ad πραγματολογίαν continens.

§. 1.

Παρασκευὴ hæc, ut non sine jactura aliqua poterat intermitteri, ita cum qualicunque commodo nostro quæstionibus, quid Nominis? & quid rei? interponenda erat, utpote quæ nobis viam pandit ad altiorem rei indaginem. Absolvitur autem: 1. Existentiæ probatione 2. Probatæ ad propri-

am sedem disciplinarem revocatione,
unde etiam facile patebit ratio Abstra-
ctionis à nobis servandæ & conceptuū
formandorum.

§. 2.

Diu multumque agitata est quæstio
inter Philosophos, utra harum quæ-
stionum quid res sit, vel An sit, præ-
mittenda? quam controversiam no-
stram hac vice non facimus. Inter
accuratiores tamen perorata lis est:
Scilicet quæstionem, quid res sit con-
fuse, præmittendam quæstioni an sit?
Porro quæstionem an sit quæstioni
quid sit Distincte. Horum itaque ju-
dicia sequuti manum admoveremus
quæstioni An res sit? nisi speraremus,
extra omnem dubitationis aleam posi-
tum esse, unionem omninò dari. Ic-
circo in ea stabilienda non valde ope-
rosi erimus, quin potius leviter tan-
tum attingemus, ne videamur sicco
pede præteriisse Entitatem rei, in qua
Scibilitas ejus radicatur. Præterquã
quod quotidie circumgestemus tale
Ens quod per unionem partium, U-
num est, etiam hoc addidisse non præ-
nitebit, scilicet, non omnia Entia a-

pta nata esse ad complendum numerum & ordinem Entium Realium. Non quidem quasi negatum ipsis iremus, ut ut incompletis, Essentiam sibi debita perfectione perfectam. Hoc tantum dicimus, quædam Entia talia esse, quæ ad alterius Entis perfectionem intrinsecam ordinata sunt. Hæc autem inclinatio & propendentia vel possibilitas rerum diversarum, in actum deducitur mediante hac, quam stabilire satagimus, Unione. Porro nunquam evitarent Methaphysici contradictionis absurditatem, ponendo unitatem in Indivisibilitate, & dicendo tamen unum illud Indivisibile admittere divisionem quandam, nisi ope hujus intervenientis Unionis, si modo firmo steterit talo hoc principium: Impossibile est, idem simul esse & non esse. Denique quis nescit, in Sacris quantæ forent turbæ, si quis perfrictæ frontis homo sustineret tollere unionem.

S. 3,

Jam verò, Intelligibile est omne quod est juxta Canonem Gnostol. Cum igitur in confesso sit, omne Scibile ad

A 5

aliquam

aliquam Disciplinam referri posse, imò debere, ceu ad Principium suum Conservativum, videndum ad quam per naturam referri amet hoc nostrum. Alia vix monstrabitur commodior, quam ipsa Scientiarum Domina Metaphysica. Sed facesset forte negotium nobis unio hæc quam venditamus pro Transcendentali, cum non sit ipsum objectum Transcendentale, nec Affectio ejus, nedum modus aliquis contrahens. Transcendentalis utiq; est, si ipsum objectum in latissimo suo ambitu, tale tamen quod ad illud Analogicè se habet & ut ad basin seu fundamentum suum revocari gaudet; Si non Immediate ut Affectio, mediante tamen specie quadam Affectiois cujusdam unitæ, quam unitatem appellant Indivisam Divisibilem, quæ unitas manet Indivisa ratione Status & termini, at Divisibilis ratione ortus & Principii. Unio itaq; est Medium illud quo plura illa coalescunt ad unum Indivisum Divisibile constituendum.

§. 4.

Potrò fundamentum & basis Disciplinarum Theoreticarum est ipsum
obje-

objectum cujuscunq; Disciplinæ, in quod
reliqua omnia quæ in illa Disciplina
traduntur, collimant. Hinc fit ut
partialia sequantur naturam & Abstra-
ctionem objecti totalis. Abstractio au-
tem Metaphysica dicitur Secundum
Indifferentiam, & est, quâ Intellectus
aliquid considerat in latissimo conce-
ptu quatenus indifferenter se habet ad
hoc vel illud. Hujus Abstractionis
naturam merito imitatur considera-
tio unionis Transcendentalis. Juxta
Axioma. *Quicquid in Metaphysica do-
cebitur ad Ens, qua Ens, adeoq; quate-
nus indifferenter se habet, revocandum.*

S. 5.

Abstractio autem cum sit principi-
um productivum omnis omnino Sci-
bilis, adeoq; sic etiam hujus nostri, vi-
dendum igitur quomodo & in quan-
tum hæc quæ dicitur Secundum Indif-
ferentiam præsentis negotio adaptari
queat. Fatemur equidem unionem
juxta illam acceptionem quam supe-
rius acceptabamus, imo ne quidem
juxta quamcunq;, latitudinem illam
pertingere, quam sibi vendicat Ens in
vastissimo suo ambitu. Sed & id dici-
mus,

mus, nec jure postulari posse ab uni-
one hac nostra eam amplitudinem,
modo per Analogiam quandam tale
quid sibi velit, scilicet sistat se natura
communis in ea latitudine ab intelle-
ctu nostro concipiendam, qua habet se
indeterminate ad modum quemcunq;
contractiorem, puta propriè & ἀκρι-
βῶς dictum. Intra pomeria itaq; hu-
jus Abstractionis non admittimus U-
nionem per Accidens, seu cujus ter-
minus est unum per Accidens, nedum
aliam quamcunq; saltem æquivocè ita
dictam, quin imò liberatam volumus
naturam communem à conditionibus
Individuantibus, ut loqui mos est, mox
tamen descensuri in aliqualem specie-
rum proximarum vel quasi specierum
indaginem, talem nempe, qualem Di-
sciplinæ subordinatæ vel facultatum
aliqua, in quibus harum usum haud
exiguam licebit observare, vix ac ne
vix quidem sibi vindicare sustinebunt.

§. 6.

At vero cognoscibile non potest
cognosci immediata sui receptione in
Intellectum; opus est medio, per quod
unio

enio hæc justis limitibus circumscripta offeratur Intellectui cognoscenda, quò fiat actualis Intellectio. Aliud autem nominari nequit quam species seu Imago ejus, juxta statum cumprimis Idealem delata in Intellectum, ubi instar seminis concipitur, hinc etiam conceptus dicitur. Hisce pro instituti ratione hæc in parte obiter notatis, Intellectum nostrum alias indeterminatum, jam objectivè determinatum esse animadvertimus.

MEMB. TERTIUM.

Definitionem Unionis expendens.

§. I.

Hæcenus, si non pertractavimus, saltem leviter attigimus ea quæ facere videbantur ad *ὀνοματολογία* & intervenientem *περασκευήν*: excipit nunc justo ordine *περαματολογία*, in qua attendendum ad ipsam Thematis quidditatem, tum conjunctam tum seorsim consideratam; *Illæ* nihil aliud est quam Essentia rei Definitione expressa: *hec*, Definitionis res-

resolutio. Definitio quidem juxta Sui-
 dam & Phavorinum talis est: ἔνωσις
 ἐστὶ συνδρομὴ κοινωνικὴ τῶν διεσώτων
 πραγμάτων: Unio est concursus com-
 munitivus rerum distinctarum. Ve-
 rum hæc talis est, quæ extendit se et-
 iam ad unionem illam, cujus terminus
 est unum per Accidens, cum tamen
 abstractio nostra illam non admittat.
 Stringenda itaq; erat (ne Definitio sit
 latior vel angustior re Definienda) hoc
 modo: Unio est concursus seu conjun-
 ctio communicativa substantiarum per
 naturam distinctarum ad unum per se
 constituendum.

§. 2.

Definitum est unio: ubi notanda
 relatio illa, seu mutuus unitorum re-
 spectus qui hisce cancellis continetur:
 1. Extrema seu subjecta sunt res natu-
 râ differentes. 2. Fundamentum est
 aptitudo, vel non repugnantia tan-
 tum, ad unionem. 3. Ratio fundandi
 est cōjunctio naturarū actualis seu ipsa
 unitio. 4. Relatum, natura illa quæ
 habet rationem δυνάμεως, Correla-
 tum quæ induit naturam ἐνπληρείας
 h.c.

h. e. quæ in concursu isto ad se invicem referuntur. 5. Terminus inde resultans est unum indivisum.

§. 3.

Circa Definitionem ipsam duo sunt notanda: (a) Conceptus communis & convenientiæ. (β) Conceptus Proprius & differentiæ. Conceptus communis notatur voce συνδρομή concursus: Est enim omnis unio realis, concursus seu conjunctio plurium, quod per se patet. Verum concursus hic etiam iis est communis, quæ concurrunt ad unum tantum per Accidens constituendum, ideoq; non dum facit satis facultati cognoscitivæ, quæ requirit ut objectum suum sibi sistatur in proprio & adæquato conceptu conspiciendum; Inquirendum itaque in conceptum proprium.

§. 4.

Conceptus Proprius seu Differentiæ petitur. (a) *Ab objecto*, quod absolvent *πράγματα δέσωτα*,: res seu naturæ differentes, quas, servientes instituto nostro restrictas volumus ad *substantias*. Nam ex Accidente & acciden-

eidente, ut &, ex accidente & subiecto non potest fieri Ens vel unum per se. Ad excludendas itaq; illas unionis species, utpote spurias, quæ fiunt ex accidente & accidente, vel accidente & subiecto, substantias debere esse, ponimus. Easq; *Distinctas* non distantia seu intercapedine loci, sed naturæ diversitate, etiam in ipsa arctissima unione. Nam unio nihil aliud præstat quam quod res unibiles, prout reperit, actu jungat, salva manente rerum diversitate & disparatione. Cæterum ut naturæ illæ differentes queant conjungi, prærequiritur ut respiciant se mutuo ut *δυναμεις & ἐντελέχεια*, actus & potentia, si non propriè saltem analogicè, quippe *ex duobus actibus per se in æternum non potest fieri unum actu*, inquit acurissimus ille Scal. Ex. 6. S. 5.

§. 5.

(B) *A necessario consequente, quod est vel Immanens vel Emanans. Immanens est κοινωνία, communicationis actus, qui non absolvitur nuda naturarū participatione de communi termino,*

mino, sed etiam implicat naturæ unius
ab altera perfectionem ratione proprie-
tatum. Alterutrâ harum absente non
potest unitas per unionem seruari.
Nam quoad priorem: ut non potest esse
relatio sine correlatione, ita *res seu
natura diuersæ* non possunt uniri nisi
respiciant *terminum seu correlatum
suum* in quo uniantur. Et contra, ter-
minus respicit naturas illas diuersas seu
relatum. E. G. ut Pater non potest
esse Pater nisi habuerit filium; ita fi-
lius non potest dici filius, nisi respectu
habito Patris. Quoad posteri-
orem: δύναμις καὶ ἐντελέχεια requi-
runtur, ut res differentes queant con-
jungi; Illæ autem non possunt con-
currere quin statim sequatur quædam
περιχώρησις, qua actus potentiam per-
ficiat, & perfectius unitorum, id quod
indiget perfectione, intimè pervadat,
eidemque perfectionem communicet,
adeoque sic etiam propria puta *ἐνεργη-
τικὰ*, seruata proportione, ita ut
*illa natura unita, que habet rati-
onem δυνάμειως* accipiat & perficiatur,
*hæc vero que ἐντελέχεια audit, per-
ficiat*

ficiat & largiatur, ideoque non possunt isti denegari participativè & per κοινωνίαν, quæ hujus sunt πρώτως, originaliter & per essentiam, ut ex fundamento differit D. D. Calov. Consecutiva emanantia sunt effectiones seu operationes: ex communione enim extremorum ut δύναμις καὶ ἐντελέχεια sese habentium, intra terminum unionis non potest non sequi ἀποτελεσμάτων communio. Adhuc clarior: ubi principij communis (qualia sunt propria, unius extremi unionis per naturam, alterius communicationis gratiâ) Unitas, & termini unionis communis participatio, de qua sæpius, ibi communio operationum. Non enim in unione potest agere separativè & seorsim unitorum nobilior, aliàs foret ὁμογενὴς tantùm Unio, necessum itaque est ut operetur cum alterius communicatione ob substantialem συνδύασιν. Itaq; negata communione proprietatum, negari communionem ὁμοτελεσμάτων sive operationum. Negatâ in agendo communi

munione, negari termini communis participationem. Negatâ termini communis participatione negari ipsam etiam Unionem, ceu nervosè concludit Celeber, ille Calov.

S, 6.

(γ) *A termino qui est Unum per se*, Termini hujus consideratio subministrat nobis occasionem dicendi, quod prius dictum oportuit, scilicet, substantias istas in unum coalescentes debere esse Incompletas, si non utramque saltem alterutram (Nam: *Ex duobus completis non potest fieri unum per se*) si non in essendo, saltem in subsistendo. Alium certè non agnoscit Abstractio nostra terminum, quam illum quem dixi, qui est ad unum per se. Nam unum per Accidens radicatur in Ente per Accidens; Hoc autem non nisi per Analogiam quandam proportionis Ens est, adeoq; sic non est Abstractionis Metaphysicæ; quæ itaq; est ratio Entis per accidens, ea etiam unitatis & unionis ejus.

MEMB. QUARTUM.

Unionem Dividens,

§. 1.

FUic haftenus natura communis unionis in se spectata, quatenus scilicet indifferenter se habet ad modos quosdam contradiosiores, quos species vel quasi species licebit appellare; sequitur nunc ut pro ea qua pollet auctoritate Metaphysica, in illorū scrutinium in tantum nos immittamus, quantum fieri potest sinè præjudicio aliarum Disciplinarum vel facultatis cujuscumque. Auctoritatem itaq; & rationes sequuti clarissimorum Metaphysicorum dispescimus unionem proprie dictam in *Essentialem seu Naturalem & Personalem.*

§. 2.

Divisionis hujus adæquatio ex ipsa rei natura & interna quadam conditione evincitur. Nam substantiæ unibiles non nisi duplici ratione se habere possunt: Vel utraq; est incompleta, vel altera completa altera incompleta. Ex duobus incompletis, nihilominus ut δύναμις καὶ ἐντελέχεια sese
mutuo

mutuo respicientibus, fit unio Essenti-
alis. Ex completo uno tam in Essen-
do quam in subsistendo & altero in-
completo si non in Essendo saltem in
subsistendo confit unio Personalis.
Verum nota Analogicam heic esse
Membrorū divisionis rationem, quam-
vis utrumq; e generali unionis natura
non sine fructu declarari possit.

§. 3.

Porro & illud præcavendum erat,
nos nolle falcem temere in sacram-
Theologorum immittere messem, in-
quirendo in naturam unionis Perso-
nalis. Fatemur equidem rationem i-
gnorare Christum. Et unionem il-
lam personalem quæ in Christo est,
esse non fœtum Rationis sed objectum
fidei, nec tamen aliud hujus rei ex-
emplum dari in vasto rerum ambitu:
Nihilo secius manum huic rei leviter
admovendam duximus, scilicet in tan-
tum, in quantum eniti sustinet ratio,
in quantum non implicat contradicti-
onem, quatenus ex ratione rationi
non raro obviam ire necessum habe-
mus. Præterea Applicatio termino-
rum Metaphysicorum ad res mysti-

cas, ut omnino fieri potest; ita ἀνάλογως tantum fieri debet. Mysticas dixi, non quatenus sapiunt singularitatem inexhaustam, sed quatenus non renunciaverunt omni omnino convenientiæ rerum. Analogicam itaque, adeoque veram admittunt applicationem.

§. 4.

Unio Essentialis est qua plures substantiæ incompletæ ad unam Essentialiam constituendam Uniuntur. Sub exemplo placet hanc rem illustrare & quidem unico, unde & reliquarum hujus ordinis rerum unitarum, & illarum quæ se Analogicè ad hanc habent, ratio facilè patebit. Extrema unionis Essentialis in homine sunt naturæ incompletæ, Anima rationalis & corpus organicum. Horum utrumque ex se & sua natura est ordinatum ad intrinsecam alterius Entis, nempe hominis, constitutionem. Quod fieri nequit & in actum deduci sine Essentiali hac unione, quam respiciunt substantiæ unibiles ceu Terminum & Correlatum suum. Verum terminum

num istum non possunt pertingere, nisi respiciant se mutuo ut *δύναμις καὶ ἐντελέχεια*. Anima rationalis habet rationem *ἐντελεχείας*, corpus vero organicum *δυνάμεως*. Illius proinde est perficere & actuare, hujus perfici & actuari. Hinc fit ut anima rationalis intimè pervadat corpus organicum. Hanc in rem dicit subtilitatum ille Magister Scal. *Adeo divina res est forma, ut cum sit substantia, aliam totam sui impleat substantiâ ita ut ex utraque fiat unum.* Exerc. 307. S. 29. Hæc impletio, ut ita dicam, quam nominat Scal. non est vulgaris aliqua, sed insinuat tum mutuam extremorum seu Substantiarum Unitarum immanentiam cum intima *περιχωρήσει*, tum priorum communicationem tantam, quanta sufficiat desiderio finis unionis, quanta etiam ab una Activè communicari, ab altera Passivè recipi potest; Interim hac lege, ut propria, cujus per naturam sunt, propria maneant, non obstante quod alteri contingant vi unionis. Hos arctissimos rerum unitarum amplexus

intra unam Essentiam Suppositi, vel Personæ cujuscumque, non potest non sequi ἀποτελεσμαίων sive operationum communio. Et ut ea, quæ hæcenus fufius hanc in rem dicta videntur uno quasi intuitu conspicienda exhibeamus: *Αἴτιαι* Animæ rationalis cum *Substantiales* tum *Accidentales* communicantur corpori organico. Nam forma dat materiæ esse, distingui & operari.

§. 5.

Personalis unio est qua dua substantia, completa una, altera (ratione subsistendi) incompleta, ad unam personam constituendam uniuntur. Non omninò ἄλογον est Substantiam aliquam carere ultimo subsistendi modo proprio, quum subsistentiam propriam habere, non faciat ad ipsam intrinsecam & Essentialem rationem Substantiæ. Quomodo autem impeditur vel suspenditur ultimus ille subsistendi modus? forte non nisi per Potentiam Infinitam, de hoc non est rationis iudicium. Porro, quum omnis substantia verè actu secundo subsistat, necessum est, si propria

pria impediatur, aliunde habeat : quod vicissim quomodo fiat? & per quem? rationis non est determinare. Hoc tantum dicitur ratio, si tale quid est concipiendum, scilicet, unum alterius frui & gaudere Subsistentia, illud non posse fieri sine Unione arcta, cum intima *πείχωρήσει*, idq; ob termini Unionis singularitatem. Hujus rei exemplum cum reverentia pia nominandum, Theologis ulterius examinandum meritò relinquimus, ne videamur limites transivisse.

Πορίσματα.

I. *Unio qua terminatur in uno per accidens, non est Abstractionis Metaphysicæ, adeoq; sic nec nostræ: Puta directè, quamvis indirectè & per remotionem fieri id quodammodo possit.*

Cæterum ad quam Unionum classem referendæ species In Sacris occurrentes, quales sunt : Inter rem terrenam & coelestem in S. Cœna : Inter Christum & fideles in Regno Gratiæ : Inter S. Sanctam Trinitatem & beatos in Regno Gloriæ, hac de re Porro nostrum

non est quidpiam determinare, cum isthæc talia, sint merè Theologica, nec aliunde peti possint quam ex sola revelatione.

II. In unitate Indivisibili nulla est unio; Sed in Indivisa Divisibili.

Nullus enim illic unioni locus. Nam quod simpliciter Indivisibile est, illud respuit pluralitatem; At unio non potest non esse plurium. Quod enim penitus & omni ex parte unum idemq; est, illud ineptè fingitur unitum. Manet itaq; unionem esse rerum Divisibilium, quæ induunt naturam Indivisionis per & propter ipsam unionem.

III. Unio non est sine unitorum mutua presentia.

Unio inquam proprie sic dicta & juxta Abstractionis nostræ leges justis limitibus circumscripta, quæ excludit Imaginariam, virtuales & Habituales. Imo etiam improprie dictam realem, hoc est, Accidentalem, quæ ut ut sit impropria, non tamen sine mutua unitorum presentia, quod haud parum arguit unitorum presentiam in unione quavis arctissima.

*IV. Communicatio imitatur naturam
sue unionis*

Si totius cum toto conjunctio etiam extrinseca infert communicationem saltē aliqualem, talem nempe, quæ proportionata est ad præviam unionem, Annon communicatio erit perfectior, pro perfectione Unionis suæ, in iis ubi non tantum totum toti jungitur, sed singulæ quoq; partes unius unitotum singulis partibus alterius.

*V. Unio realis infert communicatio-
nem propriorum.*

Idq; ob participationem extremorum de uno Indiviso termino, intra quam termini unitatem non potest non unitotum perfectius communicare imperfectiori unito de perfectione sua, adeoq; etiam de propriis, quantum satis est intentioni unitivæ; Et contra, unitotum imperfectius participare de perfectione perfectioris uniti, sc. quantæ per naturam capax est, vel saltem esse potest sine contradictione; idq; non tantum quoad Denominationem, sed & communem possessionem & usurpationem seu operationem. Et sic jacta est hujus rei alea, utinam ex voto, quò maneat

SOLI DEO GLORIA.

*Venerabili & eximius Ingenii dotibus
conspicuo Viro Juveni pro gradu Ma-
gisterii subtiliter & nervose
differenci,*

DN. JOHANNI PROCHMANNO
Philos. Candidato eruditissimo,
Amico suo plurimum dilecto:

EN Prochmanne tuos compensas
jure labores
Et caput exornat docta Thalia brevi.
Scilicet ingenii laus est sapientis, honores
Castalidum applausu vitè parare sibi.
Maote bonis avibus famâ inclarescere?
dignas
Et patrii, laudes condecorare, solis
Ut noscant natale solum vel doctior aetas
Premia quod prostant non moritura
bonis.

Inter plura impedimenta
gratulabundus subito
scripsit

JOH. FLACHSENIUS,
h. t. Acad. Rector.

Præclara Virtutis ac Eruditionis
VIRO JUVENI,
DN. JOHANNI PROCHMAN,
Philos. Candidato Eximio, optumi Pa-
rentis Filio haud degeneri Amico & Pa-
triotæ per dilecto.

Quid jungat disjuncta doces doctif-
sime PROCHMAN,
Unio transcendens quid fiet atq; capis.
Gratulor ingenii dotes simul Eloquiūq;
Es quib9 instructus Tu patriota probè.
Hinc meritus Tibi surgit honos, ac præ-
mia larga

Cōtribuetq; Tibi doctus Apollo. Vale.

Ita paucis gratulari voluit

A ΧΕΛΙΟΣ ΚΕΜΠΕ, LL Prof. Ord.

^c
Ἡσπεὺς ἡμᾶς Φιλία πιεῖ ὡσεὶ συγ-
χάριεν με τῆς σοὶ παρ' ὀλίγας ἡμέ-
ρας γενησο μέγλης τιμῆς. τῶν δὲ ὄσι τῶν
φίλων καθήκον συνήδεσθαι τοῖς φίλοις
εὐπράτιστα. εἰκότως. ἢ γὰρ σὲ παιδεία καὶ
τῶν τρόπων κοσμιότης τε καὶ καλοκαγαθία
ἀξίως τῶν φέρουσιν μίανται. ἔτι γὰρ τὸν
Σενῶν ἔταξας, ὡσεὶ μὴ εἶναι αὐτὸν τῆ τύχη
ἀνάλωτον ἢ γῆρα ἀλύμαντον. Ἐρρωσο.

Vener. & Pereximio Dn. Cand. Amico
meo certissimo quamvis festi-
nante L. tn. Mq; gratulabar
E. FALANDER,

Pereximie DN. PROCHMAN
Amice vetus & singulariter ho-
norande.

Vix est in amplissimo prima Philoso-
phia ambitu aliquis præstantissima
doctrina articulus, cujus intimior
scientia & plena plana que cognitio
majori cum damno negligitur, quam
is quem in præsentiarum à Te, nobis
& publico exhibitum iri audio, de uni-
onis in Abstractione summa posita, for-
mali Ratione; quippe sub quo titulo,
non de re quavis minutissima, & quod
dici solet lana caprina rixatur, sed
de fidei Nostræ præcipuis capitibus con-
trovertitur, imo in id negotii cum
cura inquiritur, quod apicem exopta-
tissime salutis nostræ concernere non
nesciverit alius, quam qui negligenti-
am rerum suarum supra hominis ca-
ptum fovet, & ignorantiam profitetur
meram. Occinet quis: Itane tu de Me-
taphysicis magnificæ prædicas, ut My-
steriorum etiam ex hisce spinarum ve-
priusque involucris insitineas polliceri
dilucidationem, quorum tamen veritas
non nisi pia credulitate apprehendi de-
bet? Non potest, qui vel leviter hisce
flu-

studiis tinctus est, inficias ire, non de
Reali tantum Distinctione acerrimum
olim fuisse tam ipsos inter Aristotelis
Interpretes, quam postea Ramæorum
cum istis consuetum, sed & de unione
varias variorum extare sententias,
adeo ut Thomam Scotumque conci-
liare velle, atque ex eorum placitis
hesitantem circa fidei negotia erigere
animum firmare, idem sit ac magno
conatu magnas nugas agere: Et hinc
ille lachryma, hinc tot Errores, tot hæ-
reses, dum qui Scholasticorum specu-
lationibus nimis indulgent, coguntur
Photinianorum Sophisticationibus tristi
eventu cedere, ad strophas illorum elu-
dendas idoneâ destituti arte. Verum
hisce incommodis Salubri ratione ob-
viam eunt, qui sic Disciplinam hanc
transcendentalem aggrediuntur, ut
meris terminorum litigiis operam mi-
nime impendant, quin ad veritatem
in ipsa Natura prædicationibus Meta-
physicis respondentem oculos animumq;
flectunt, & præterea sanctissimum san-
ctissimarum revelationum codicem pie
& attente consulunt, atque hæc omnia
in eam consonantiam redigunt, unde
non

non minus Mysticis quàm naturalibus, Et
ei tam Infinito quàm finito conceptus com-
petant communissimi. Tu mi Prochman
rite reſleg. ſtudiis philoſophicis initiatus
es, ut inoffenſo pede divina ſuffultus
gratia in Theologorum etiam ſcriptis
poſſis progredi. Induſtia itaq; Tua in
utroq; ſtudiorum genere publicum te-
ſtimonium non magis ex voto quam
merito tuo naſtus es, ſiquidem ſacri
miniſterii honoribus antehac ornatus
jam jam Magiſterii Lauro tempora
præbebis redimiunda. Quam felici-
tatem quo intelligeres me ſine ſuſo Tibi
gratulari, placuit ad rei gratiſſimæ
ad me perlatum nunciū hoc animi
mei, amicitiam noſtram diligentiſſimè
recolentiſ, certiſſimum pignus tibi mit-
tere Korſholmia Wazeniſium, die 19. Se-
ptemb. Anni 1679.

T. Studioſiſſimus.

PETRUS PORTINUS.